

ЮВІЛЕЙ
ДОКТОРА ЮРИДИЧНИХ НАУК, ПРОФЕСОРА
МИКОЛИ ІВАНОВИЧА КОЗЮБРИ
(до 80-річчя від дня народження)

28 листопада 2017 р. виповнюється 80 років доктору юридичних наук, професору, державному діячу, судді Конституційного Суду України (КСУ) у відставці Миколі Івановичу Козюбрі. Цей рік знаменний і тим, що виповнюється 50 років науково-педагогічної діяльності Миколи Івановича, які віддані благородній місії — ствердженню ціннісних засад права, теоретичній розробці основ праворозуміння, доктрин правової держави і верховенства права у вітчизняній науці, вихованню декількох поколінь правників, захисту конституційних основ Української держави.

Непростим був шлях Миколи Івановича в правничу науку. Після закінчення юридичного факультету Київського державного університету ім. Т. Г. Шевченка (нині — Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київський університет) майже п'ять років працював в органах Міністерства внутрішніх справ на посадах оперуповноваженого, слідчого, старшого слідчого на Вінниччині та в місті Києві. Однак прагнення здобути нові знання і реалізуватися у науці взяло верх. У 1965 р. Микола Іванович вступає до аспірантури Сектора держави і права Академії наук УРСР (нині — Національна академія наук України), на основі якого згодом утворюється Інститут держави і

права ім. В. М. Корецького АН УРСР і в якому після завершення навчання та захисту кандидатської дисертації в 1967 р. він залишається працювати на

посаді молодшого наукового співробітника, згодом — старшого наукового співробітника, завідувача відділу теорії держави і права. Саме на цей період припадає кристалізація правового світогляду Миколи Івановича як вченого, відданого ідеям людиноцентризму, правам людини, правовій державності, демократії і відповідальності держави перед особою й суспільством за свою діяльність. Успішний захист докторської дисертації в 1981 р., яка була присвячена дослідженню ролі свідомих зусиль особи, її правосвідомості у формуванні права, вивченню генези права, що заклало теоретичне світоглядне підґрунтя для здолання суто позитивістських підходів до праворозуміння, пануючих тоді в правознавстві, приніс визнання, поставив його у ряд провідних учених — теоретиків права. У 1986 р. Микола Іванович отримує звання професора. У 1990 р. переходить на роботу до Київського університету й очолює кафедру теорії та історії держави і права.

Відхід від позитивістських тенденцій у розумінні права став не тільки науковою позицією Миколи Івановича, а й його професійним кредо. З моменту

здобуття Україною незалежності професор М. Козюбра, разом із провідними вітчизняними ученими-правознавцями Л. Юзьковим, Є. Тихоною, П. Мартиненком, А. Мацюком, М. Цвіком активно долучається до роботи над ключовими державотворчими актами з позицій цивілізаційних досягнень теорії права і конституційної науки. Ці науковці у Декларації про державний суверенітет України сформулювали засади незалежності Української держави, поняття державного суверенітету новітньої Української держави (як верховенства, самостійності, повноти і неподільності влади держави), необхідність побудови правової держави, закріпили виключне право народу України на володіння і розпорядження національним багатством, а в проект нової Конституції України імплементували прогресивні ідеї правової держави і верховенства права, положення про визнання людини, її життя і здоров'я, честі і гідності, недоторканності і безпеки найвищою соціальною цінністю, про природні права людини, їх невідчужуваність і непорушність, заклали цивілізовані правові механізми і гарантії запобігання неконституційному обмеженню прав і свобод громадян. Прийняття Конституції 1996 р. стало торжеством не лише державотворчості, а й конституційно-правової науки. Названі положення пройшли випробування часом, який не знівельював їх високого теоретичного рівня і достовірності й до сьогодні.

Призначення професора М. І. Козюбри суддею КСУ в 1996 р. стало оцінкою його високого професіоналізму, універсальності й принциповості як вченого і законотворця. Його позиція у конституційних поданнях завжди відзначалася науковою глибиною, вивіреною конституційною оцінкою та послідовністю. З-під пера Миколи Івановича вийшло чимало наукових праць із проблематики призначення, сутності і шляхів удосконалення конституційно-

го правосуддя, які сприяли ствердженню цього інституту конституційного контролю.

Науковий доробок Миколи Івановича становить понад 300 наукових праць, з-поміж яких більш ніж 20 наукових монографій, численні публікації іноземними мовами за кордоном. Їхня тематика стосується найбільш актуальних питань правової науки, зокрема: філософії, методології, соціології та антропології права, герменевтики, правової системи, правових принципів, проблем природи і призначення права, сутності і шляхів побудови правової держави, судової правотворчості, утвердження принципу верховенства права, захисту прав людини. Серед найбільш важливих: «Убеждение и принуждение в советском праве» (1970); «Социалистическое право и общественное сознание» (1979); «Правове виховання» (1985); «Демократия и перестройка» (у співавторстві, 1988); «Конституційне право України» (у співавторстві, 1999); «Основи конституційного права України» (у співавторстві, 2001); «Права громадян у сфері виконавчої влади: адміністративно-правове забезпечення реалізації та захисту» (у співавторстві, 2007); «Принцип верховенства права у діяльності держави та в адміністративному праві» (у співавторстві, 2008); «Правова система України: історія, стан та перспективи» (у співавторстві, 2008); «Принцип верховенства права і судова влада» (2011); «Основні форми буття права та взаємовідносини між ними» (2011); «Правопонимание: понятие, типы и уровни» (2011); «Права человека и верховенство права» (2011); «Верховенство права, правова і соціальна держава: співвідношення» (у співавторстві, 2012); «Політична наука і теоретико-історична юриспруденція: проблема розмежування предметного поля» (2013); «Загальнотеоретичне правознавство: проблеми модернізації» (2013); «Праворозуміння: плюралізм підходів та мож-

ливості їх поєднання» (2013); «Верховенство права і Україна» (2013); «Теорія юридичної аргументації: історія становлення, стан та перспективи у вітчизняній юриспруденції» (2013); «*Konstytucyjno-prowna regulacja kompetencji samorządulokalnego na Ukrainie i jej granice*» (2013); «Вимоги верховенства права і юридична відповідальність» (2014); «Стан розробки загальнотеоретичних досліджень юридичної відповідальності в Україні» (2014); «Методологія правознавства і методологія права: співвідношення понять та їх особливості» (2014); «Юридичне тлумачення: проблеми методології» (2014); «*The Legal System of Ukraine: Quest for Identity*» (2015); «Право і людина: лінії взаємозв'язків та тенденції розвитку» (2015); «Верховенство права в діяльності органів публічного адміністрування» (у співавторстві, 2016); «Неухильне дотримання Конституції — запорука дієвості мовної політики» (2016); «Теорія юридичної аргументації та її особливості в конституційному судочинстві» (2016); «Система судоустрою України» (2016), «Судова правотворчість: аномалія чи іманентна властивість правосуддя» (2016); «Співвідношення національних і міжнародних правових систем» (2016); «Дотримання вимог верховенства права — запорука забезпечення виборчих прав громадян та потреб суспільства» (2016); «Сучасний стан реформування конституційних засад судової влади» (2016); «Загальнотеоретичне правознавство в умовах сучасних глобалізаційних процесів» (2017); «Принципи права: методологічні підходи до розуміння природи та класифікації в умовах сучасних глобалізаційних трансформацій» (2017).

У 2003 р. М. І. Козюбра йде у відставку з посади судді КСУ і повертається до викладацької діяльності в Національному університеті «Києво-Могилянська академія» (НаУКМА), з якою не поривав із часу призначення

на посаду судді. На сьогодні працює завідувачем кафедри загальнотеоретичного правознавства та публічного права факультету правничих наук, очолює аспірантуру зі спеціальності 081 «Право» та спеціалізовану вчену раду із захисту дисертацій у цьому університеті. Професор М. І. Козюбра чимало зусиль докладав до формування колективу однодумців, здатного відповідати високому авторитету НаУКМА. Він сформував правничу школу верховенства права, в межах якої здійснюються численні дослідження з найбільш актуальних проблем реалізації принципу верховенства права та його складових, сучасного державотворення і прав людини, готуються наукові кадри.

Завдяки високому професіоналізму, кропіткій праці на педагогічній ниві, підготовці наукових кадрів, принциповості і високим душевним якостям Микола Іванович як талановитий педагог і вчений користується високим авторитетом і визнанням студентства та колективу правничого факультету, усієї Києво-Могилянської спільноти, що він, схоже, особливо цінує.

Держава високо оцінила заслуги М. І. Козюбри. У 1997 р. йому присвоєно почесне звання «Заслужений юрист України». Він нагороджений орденом «За заслуги» III (1996), II (2001), I (2015) ступенів, орденом князя Ярослава Мудрого V ступеня (2007), Почесною грамотою Верховної Ради України (2002), Почесною Грамотою Кабінету Міністрів України (2006), Почесною відзнакою Асоціації працівників України «За честь та професійну гідність» (2011), Почесною відзнакою Верховного Суду України «За вірність закону» (2012). На сьогодні він є членом Конституційної комісії при Президентові України. Бере активну участь у підготовці важливих державотворчих актів.

Кафедра загальнотеоретичного правознавства та публічного права, співробітники і студенти Національного уні-

верситету «Києво-Могилянська академія», уся правнича спільнота та широкий громадський загал щиро вітають із ювілеєм Миколу Івановича Козюбру та бажають душевного й тілесного здо-

ров'я, наснаги і допомоги Божої у роботі на благо та в ім'я розбудови незалежної Української держави на засадах верховенства права та побудови справедливого суспільства!

Наукова рада та Редакційна колегія юридичного журналу «Право України» приєднуються до побажань та висловлюють щирі вітання шановному Миколі Івановичу Козюбрі!